

Godina I
Broj 1
Maj 2020.

pandem[us]ic

Časopis studenata master programa *Muzika i mediji*
Akademije umetnosti Univerziteta u Novom Sadu

Poštovani čitaoci,

Časopis „Pandem(us)ic“ rezultat je projekta realizovanog u okviru MAS Muzike i medija Akademije umetnosti Novi Sad. Na osnovu smernica i sugestija profesora glavnog predmeta, studenti su se susreli sa novim i provokativnim pitanjima: kako pisati o muzičkim aktivnostima i događajima koje doživljavamo isključivo preko ekrana? šta se gubi, a šta dobija, u procesima medijskog posredovanja umetnosti? Možda po prvi put, pisanje o muzici je postalo gotovo u potpunosti neodvojivo od razmišljanja o savremenim medijima. Uz ove izazove, studenti su se suočili i sa naporima ostvarenja efikasne i plodonosne onlajn komunikacije u vanrednoj situaciji. Posebnu zahvalnost dugujemo prof. Atili Kapitanju sa Departmana likovne umetnosti, koji je vizuelno opremio i prelomio publikaciju.

Fokus časopisa „Pandem(us)ic“ jeste muzički život u vanrednom stanju, prevashodno u našoj okolini. Zanimalo nas je kako su uslovi izazvani pandemijom virusa Kovid-19 uticali na strukturu i odvijanje muzičkog obrazovanja (rubrika INSTITUCIJE I MANIFESTACIJE). U istoj rubrici, pridružen je i tekst o prvom uspešno ostvarenom onlajn pozorišnom festivalu kod nas, FIST-u.

O eksploziji muzičkih sadržaja koja je nastala objavom vanrednog stanja najbolje svedoči

rubrika SVET KLASIČNE MUZIKE, u kojoj se autori bave aktivnostima srpskih simfonijskih orkestara i kamernih muzičkih ansambala u prethodnom periodu.

Rubrika REGIONALNA SCENA predstavlja, s jedne strane, situaciju u kojoj su se našli nezavisni i neafirmisani muzičari, a, s druge strane, aktivnosti etabliranih izvođača u domenu popularne muzike.

Konačno, ZANIMLJIVOSTI donose intrigantan tekst o rađanju nove scene i novih vidova izvođaštva, koji proizvode i drugačije odnose slušalaca i muzičara.

Proces sastavljanja časopisa „Pandem(us)ic“ tekao je, kao i sve ostalo u proteklim nedeljama, putem interneta. Kućna tehnologija i novi mediji, iako su pružili spasonosno rešenje i neprocenjive kanale za informisanje, komunikaciju i zabavu u prethodnim nedeljama, takođe su nehotice ukazali i na sopstvene granice, koje su, naročito u kontaktu sa tradicionalnim umetničkim praksama kao što je muzičko izvođaštvo, postale očigledne. Tako se po završetku projekta ostvarila dvostruka spoznaja: uvid u značaj naše međusobne povezanosti omogućene posredstvom savremenih mas-medija, ali i ponovno otkriće vrednosti neposredovane i neposredne komunikacije.

Tisa Jukić, urednica

REČ SA...

Dekan Akademije umetnosti Siniša Bokan:
„Intenziviranje solidarnosti između nastavnika i
studenata“ (Marija Stojadinović) **4**

INSTITUCIJE I MANIFESTACIJE

Visoko obrazovanje u vreme vanrednih mera:
aktivnosti studenata Akademije umetnosti u Novom
Sadu (Aleksandar Mitrevski) **6**

Prosečna nedelja u Muzičkoj školi „Isidor Bajić“: onlajn
nastava iz profesorskog ugla (Marina Dubravac) **8**

„Buđenje“: pozorišni i muzički festivali u vanrednom
stanju (Dušan Cerovina) **10**

SVET KLASIČNE MUZIKE

Simfonijski orkestri prelaze u domove građana Srbije
(Đurđa Milanović) **12**

Muzikom protiv korona virusa: muzičari iz Srbije
olakšali građanima dane karantina (Ivan Petrov) **14**

REGIONALNA SCENA

The Show Must Go Online: položaj nezavisnih muzičara
za vreme Kovid-19 (Marija Stojadinović) **18**

Polu dana rokenrola: karantinski koncert grupe Van
Gog (Ivan Đurić) **20**

ZANIMLJIVOSTI

Terasa kao nova muzička scena (Anita Sommer) **22**

Reč sa... Dekan Akademije umetnosti Siniša Bokan

Intenziviranje solidarnosti između nastavnika i studenata

MARIJA STOJADINOVIĆ

Usled uvođenja vanrednog stanja u zemlji, privremeno je obustavljena nastava u školama i na fakultetima. Ovakva odluka zahtevala je brzu reakciju zaposlenih, u situaciji sa kojom su se prvi put susreli. Pored kompleksne organizacije nastave u onlajn sferi, regulisanja održavanja ispita i upisa nove generacije, morali su odgovoriti i na pitanja brojnih studenata povodom njihove neizvesne budućnosti. O tome kako se Akademija umetnosti Novi Sad suočila sa ovim poteškoćama, ali i koji su planovi za predstojeći period, razgovarali smo sa dekanom Sinišom Bokanom.

Koji su bili najveći organizacioni izazovi u rukovođenju Akademijom umetnosti sa kojima ste se suočili tokom vanrednog stanja?

Složen sistem nastavne i umetničke delatnosti Akademije umetnosti zahtevao je kreiranje različitih oblika realizacije nastave u okolnostima vanredne situacije. Veoma brzo se pokazalo da postoje dobre mogućnosti za komunikaciju na daljinu, direktnu-indirektnu, jednosmernu ili interaktivnu. Za svaki pojedinačni slučaj, nastavnici i studenti Akademije odabrali su najpogodnije rešenje i na taj način uspešno realizovali proces rada.

Koliko je bilo uspešno odvijanje nastave putem interneta?

Po mojim saznanjima, veoma uspešno. Pojedini oblici kolektivnih praktičnih aktivnosti su odloženi do trenutka kada bude moguća realizacija, ali će svakako biti blagovremeno izvedeni. Posebno je važno da je platforma za podršku nastave „Sova“ koju koristi naš Univerzitet na ovaj način promovisana u čitavom kapacitetu.

Dan Akademije umetnosti Novi Sad simbolično je obeležen 22. aprila. Postoje li planovi da se manifestacija na neki način ipak održi kada uslovi budu bolji?

Dan Akademije umetnosti Novi Sad je obeležen onlajn prikazivanjem prošlogodišnjih značajnih produkcija sva tri departmana. Obeležavanje dana Akademije uvek prate izvođenja i izlaganja muzičkih, scenskih i likovnih dela i dodele diploma i priznanja. Deo koji se odnosi na konkretan povod, a to je obeležavanje 22. aprila kao datuma je već i na ovaj način putem sajta i različitih komunikacionih platformi sasvim prigodno obeležen, a ostaje da se godišnje dodele diploma upriliče kad situacija dozvoli.

Prema Vašem mišljenju, koje posledice je Kovid-19 uzrokovao u visokom obrazovanju?

Imam utisak da iz svake nove, pa i ovako teške i ozbiljne situacije, uvek izlazimo sa određenim iskustvom koje može biti korisno. Srećom do sada, po mom saznanju, nije bilo konkretnih posledica po zdravlje kada su u pitanju studenti i zaposleni na Akademiji. Mislim da se u nekim slučajevima zaista intenzivirala solidarnost na raznim nivoima, a posebno između nastavnika i studenata. Takođe smatram veoma korisnim uvođenje novih komunikacionih modela kao podršku nastavi i u budućnosti.

Smatrate li da je najgore prošlo ili da će se Akademija tek suočiti sa pravim izazovima, u vidu polaganja ispita i upisa novih studenata pod novim okolnostima?

Akademija umetnosti svaki korak brižljivo planira u procesu započinjanja redovnih ispitnih i upisnih aktivnosti. To će u ovim okolnostima podrazumevati veoma brižljivo planiranje i raspoređivanje resursa, sa prvenstvenim ciljem da se sačuva zdravlje i da se aktivnosti u punoj meri ostvare. Sigurno će to podrazumevati više truda i strpljenja, ali mislim da je kolektiv Akademije spreman da odgovori izazovima.

Visoko obrazovanje u vreme vanrednih mera

Aktivnosti studenata
Akademije umetnosti Novi Sad
ALEKSANDAR MITREVSKI

S obzirom na to da smo svedoci svakodnevnog uvođenja i revidiranja novih mera izolacije od strane nadležnih, postavlja se pitanje kako je moguće održati koliko-toliko nesmetan rad u vanrednim okolnostima? Mnoge društvene sfere se suočavaju sa smanjenim intenzitetom rada ili prekidanjem poslovanja i funkcionisanja pojedinih ustanova i preduzeća.

Vanredno stanje proglašeno od strane države sa ciljem da se spreči širenje virusa Kovid-19, utiče i na obrazovne ustanove. Mnoge od njih se suočavaju sa velikim izazovom i naporima da u takvim okolnostima obezbede simulaciju redovnog toka rada. U ovom tekstu osvrnućemo se na predložene mere i funkcionisanje nastave na Akademiji umetnosti Novi Sad, iz ugla studenata Muzičkog departmana, i predstaviti načine putem kojih su se prilagodili novonastaloj situaciji, kako bi tok studija što manje trpeo.

Akademija umetnosti Novi Sad preduzela je neophodne mere kako bi nastava bila realizovana. Na sajtu i putem Fejsbuk prezentacije Akademije, studenti svakodnevno dobijaju nove informacije koje se tiču odvijanja nastave, a predavanja polako preuzimaju drugu, onlajn dimenziju. Svakako da studenti imaju nekoliko briga koje se tiču različitih obaveza, a direktno su izazvane aktuelnom pandemijom. Neke od njih su: obavezno napuštanje smeštaja u domovima, organizacija ispita i pomeranje aprilskog ispitnog roka, što će za posledicu imati zgusnut raspored polaganja i znatno manje vremena za pripremu ispita, regulisanje finansijskih obaveza - školarina. Na kraju bi trebalo pomenuti i strah od nepoznatog u smislu načina funkcionisanja predavanja i merila koja utiču na vrednovanje uspešnosti od strane predavača. Loša strana ove situacije je, naravno, nedostatak fizičkog prisustva na predavanjima. Pojedino gradivo je nemoguće adekvatno pojasniti, usvojiti, ali studenti vredno učestvuju kako bi stekli poene na predispitnim obavezama.

Tokom prethodnog perioda, izvršena je kratka onlajn anketa u kojoj su studenti izneli lično viđenje realizacije nastave i obaveza. Sudeći po optimalnom broju studenata na različitim smerovima i samom načinu koncepcije konzervatorijumskog rada Akademije umetnosti, čini se da su u startu studenti našeg Departmana u blagoj prednosti, za razliku od drugih. Prema podacima ankete, teorijska nastava predstavlja manji izazov od one na instrumentalnom odseku. Teorijska nastava organizovana je putem raznih aplikacija čije je funkcionisanje dobro poznato svim studentima. Među najzastupljenijim aplikacijama za

komunikaciju, razmenu pisanih materijala i linkova su jednostavno korišćenje i-mejla, kao i Trello, Jemler, Mudl i Vajber. Zatim, u upotrebu je stupila i platforma Univerziteta „Sova“, putem koje se šalju razni materijali. Pojedini studenti predavanja prate putem Skajpa, ali i raznih linkova na kojim predavači „kače“ snimke živih predavanja i izlaganja. Studenti instrumentalnih odseka se suočavaju sa većim izazovima, naročito u pogledu nastave instrumenta. Mnogi od njih se snalaze na različite načine, slanjem linkova sa snimcima izvođenja ili vežbanja kompozicija, a jedan od njih su video interakcije i razmena snimaka sa predmetnim profesorima putem Gugl Duo aplikacije ili Skajpa. Ono što nije retka praksa studenata završnih godina instrumentalnih odseka je organizovanje kratkih tzv. „kućnih“ onlajn koncerata za širu publiku. Naime, pojedinci su se odlučili da svoje muzičko umeće prezentuju putem društvenih mreža i na taj način održavaju izvođačku „formu“. Trebalo bi istaći studente završnih godina Anu Bajić sa Odseka za muzičku pedagogiju i Dimitrija Beljanskog sa Odseka za kompoziciju koji su se odvažili na ovaj korak. Samostalno i udružujući se sa nekolicinom muzičkih izvođača, u obliku kratkih živih prenosa ili putem montiranih snimaka spojenih raznim aplikacijama (Zum i Smjul), oni su pružili svoj doprinos kvalitetno provedenom vremenu na internetu. U okviru internet prezentacije, manifestacija „Piano City“ takođe je omogućila brojnim domaćim i inostranim izvođačima, studentima, prenos živih nastupa iz njihovih soba, a na sličan način funkcioniše „Isolation fest“ u organizaciji lokalnog studija „Armadilo“ gitariste Vanje Grastića iz Kikinde.

Studente Muzičkog departmana vanredno stanje nije sprečilo ni da svojim onlajn nastupima osvajaju nagrade na festivalima koji su propozicije prilagodili aktuelnoj situaciji. Student prve godine violine Andrej Balaž je osvojio Gran Pri i specijalnu nagradu na Šestom festivalu Slovenske muzike u Beogradu. Klavirski duo koji čine Kaja Mandić Plavšić i Milica Josić su osvojile prvu nagradu na onlajn Međunarodnom muzičkom takmičenju u Beogradu. Na istom festivalu su svojim izvedbama zablistali studenti druge i treće godine klavira, Milan Slijepčević odnosno Lazar Torbica.

Neretko nailazimo i na svojevrstne javne časove koje pojedini profesori organizuju za svoje studente i tako nesebično dele svoj talenat sa društvom, delujući poput muzikoterapije. Pijanistkinja i profesorka klavira Rita Kinka je tako svojim primerom nastupa sa terase svoga stana, pružila užitak okolini i internet slušaocima, ali i dobar izazov svojim uspešnim studentima i kolegama.

Svako na različit način podnosi ovu situaciju, te je zbog toga neophodno da imamo empatiju jedni za druge. Proteklo vreme nam neumoljivo dokazuje da je čovek sposoban da se snađe u sličnim situacijama i nekako iznađe rešenje za funkcionisanje sistema obrazovanja. Vreme koje nas očekuje će pokazati da li smo kao individue dali sve od sebe i da li smo na pravi način odgovorili izazovima.

Prosečna nedelja u Muzičkoj školi „Isidor Bajić“

Onlajn nastava iz profesorskog ugla
MARINA DUBRAVAC

Sredinom marta, nakon objave vanrednog stanja povodom pandemije korona virusa, početak jedne radne nedelje postao je neobičan, kako za starije, tako i za mlade. Naime, građani su stavljeni u karantin zbog pojačanog širenja obolelih. Ne shvatajući ozbiljnost situacije, ovom stanju su se, sa razlogom, najviše obradovala deca. Doslovno, za njih je to značilo samo da „nema škole“, i, stoga, „živeo karantin!“. Ali, kako pauza do nove školske godine ne bi bila predugačka, nadležni u obrazovnom sistemu došli su na ideju razvitka novog sistema učenja od kuće. U vreme karantina, deca su preko dana još uvek na nastavi koju prate iz svoje kuhinje ili dnevne sobe. Negovanje izvođenja i učenja muzike je i dalje tu, ali je realizovano malo drugačije.

Prelazak na ovakav način održavanja časova potrajao je neko vreme. Govoreći konkretno o primeru Muzičke škole „Isidor Bajić“, koja broji preko hiljadu đaka, klasa svakog profesora solfeđa podrazumeva oko 150 učenika, i bile su potrebne otprilike dve nedelje da bi se pribavili svi njihovi kontakti. Za to vreme, profesori sa ovog odseka isprobavali su i tražili najadekvatniji program sa ciljem da deci olakša usvajanje novog i utvrđivanje pređenog gradiva. Testirane su aplikacije Vajber, Zum, Skajp, ali se kao najbolje rešenje pokazala Gugl učionica. U pitanju je jedna besplatna aplikacija i vrsta platforme za učenje na daljinu. Gugl učionica nudi mogućnost nastavnicima da naprave svoj virtuelni prostor, odnosno učionicu u kojoj mogu sa učenicima da komuniciraju, dele materijale, linkove, da im postavljaju pitanja, zadatke, ali i da ocenjuju njihovu aktivnost. Učenik dobija kôd, pomoću kojeg se prijavljuje i smešta u svoju elektronsku klupu. Profesor i dalje ima ulogu kontrolora, ali ovog puta elektronskog, jer vokalno izvođenje melodijske i ritmičke vežbe deca postavljaju u audio formatu, a provera tačnosti izvođenja dolazi naknadno do đaka. Nema zajedničkog usvajanja, jer nema uzajamnog vizuelnog kontakta kako između drugara umetnika, tako i sa njihovim profesorom. Sve što imaju je kôd koji im daje virtuelni identitet i koji im pomaže da na jednostavan način ispune svoje učeničke obaveze. Ono što je potrebno istaći jeste da je dinamika održavanja časova ostala ista kao što je bila i pre karantina, ali da deca nisu na času od 45 minuta, već, u danima kada bi trebalo da imaju nastavu solfeđa, dobijaju unapred pripremljenu lekciju sa zadacima koje treba da urade do narednog časa.

Mora se priznati da je prelazak na ovakav način predavanja za decu predstavljao šok. Naime, učenici imaju redovan čas instrumenta u trajanju od pola sata do 45 minuta (uglavnom preko Vajbera) i otprilike su očekivali da će tako izgledati i čas solfeđa. Velika je razlika u tome što je instrumentalna nastava individualna - za razliku od nastave solfeđa koja je grupna - i profesorima instrumenata je, stoga, bilo mnogo lakše da stupe u kontakt sa đakom, dogovore i održe nastavu, dok, sa druge strane, i oni imaju izvesne profesorske muke. Naime, prema rečima Ive Majstorović, profesorke violine, kod početnika nije lako pripremiti instrument za sviranje, odnosno, naštimovati ga. U tom uzrastu, u „realnim uslovima rada“ taj posao još uvek obavlja profesor umesto deteta. Darko Karlečik, profesor udaraljki, takođe navodi da izuzetno teško uspeva da realizuje čas, jer većina njegovih učenika ne poseduje ove instrumente i stoga uglavnom vežba u školi.

Interesantan je podatak da se nekoj deci dopada novi sistem nastave, a kao glavni razlog navode to što mogu da prate čas u pidžami, te izostanak svakodnevne „jurnjave“ s jedne obaveze na drugu: od redovne osnovne škole, do muzičke, a zatim na sportske treninge ili časove jezika. Generalno, početnici (prvaci i drugaci) imaju pomoć roditelja ili baka i deka u pripremi instrumenta za onlajn čas ili u slanju audio snimaka za solfeđa. „Lenje bube“, koje ni ranije nisu učile i vežbale, ni sada se nisu popravile, iako bi trebalo da je malo drugačije, jer novije generacije jedva čekaju da sednu za kompjuter i da sve živo „klikću“ i igraju.

Novi sistem održavanja nastave u muzičkim školama, mora se priznati, nije jednostavan. Za razliku od opšteobrazovnih škola, ovde deca uče jednu posebnu veštinu, a to je izvođenje muzike, bilo vokalno ili instrumentalno. Kako bi taj proces pravilno tekao, potrebno je da profesor svira ili pokazuje na koji način može da se muzicira na izvesnom instrumentu, ili pak, ukoliko je profesor solfeđa, da prati tačno izvođenje ritma i tonskih visina tokom reprodukcija melodijskog primera. Čini se kao da većina profesora ostaje pri mišljenju da je uobičajeni način održavanja časa mnogo efikasniji za učenike muzičkih škola, ali da su „digitalne ideje“ itekako korisne za usvajanje raznih dodatnih muzičkih informacija. Najbitnije je da se ljubav prema muzici neguje i razvija u vreme karantina, jer ona najviše oplemenjuje ljudski duh i nije bez razloga uvek prisutna u vreme dokolice.

„Buđenje“

Pozorišni i muzički festivali u vanrednom stanju

DUŠAN CEROVINA

**FIST
SOCIETY**

POZORIŠTE
U DOBA
KRIZE

Iako je prvobitno trebalo da ugosti studente iz jedanaest evropskih umetničkih akademija u raznim beogradskim pozorišnim prostorima, petnaesti po redu Festival internacionalnog studentskog teatra (FIST) realizovan pod sloganom „Buđenje“ je, imajući u vidu aktuelne društvene okolnosti i restriktivne mere koje su na snazi, održan od 15. do 19. marta na FIST onlajn platformi.

„Foto: Promo

Organizatori su na pandemiju odgovorili produkcijom prvog onlajn pozorišnog festivala u Srbiji, što bi se svakako moglo smatrati hrabrim, ali i jedinim logičnim potezom u datoj situaciji.

„Smatramo da je uloga umetnosti u turbulentnim okolnostima izuzetno važna, pa mislimo da je ovaj potez važan, kako za pozorišnu zajednicu, tako i za umetnost uopšte“, izjavila je u intervjuu za portal „Noizz“ jedna od organizatora FIST-a, Emilija Bošnjaković.

Novonastala koncepcija festivala podrazumevala je da gostujuće pozorišne trupe nisu dolazile u Beograd, već su imale priliku da se predstave publici „lajvstrim“ (*livestream*) prenosima svojih predstava ili emitovanjem već postojećih snimaka predstava. U glavnom programu publika je imala priliku da pogleda sledeće predstave: „Tamo gde nikada nisam bio“ (Visoka škola za muziku i pozorište „Feliks Mendelson Bartoldi“, Lajpcig), „Ne jedi to! Božić je!“ (Poljska nacionalna škola za film, televiziju i pozorište, Lođ), „TEOTWAWKI“ (Visoka škola umetnosti, Cirihi), „A ipak samo želim da budem sa tobom“, (Akademija izvođačkih umetnosti, Baden-Vitemberg Ludvizburg), „Iluzija“ (Pozorišna akademija „Sofija Amendoela“, Rim), „Gospoda Glembajevi“ (Akademija umjetnosti, Banja Luka), „Plesač je odgovor“ (BODHI projekat, Salzburg), i „Tri sestre“ (Akademija umetnosti, Priština).

Prateći program je takođe realizovan digitalnim putem. Činile su ga tribine na kojima se govorilo o ulozi umetnika i umetnosti u kriznim situacijama, kao i izložbe studenata Fakulteta likovnih umetnosti i Katedre za kameru Fakulteta dramskih umetnosti.

Ovogodišnji FIST možemo smatrati inicijalnom kapislom na domaćoj sceni digitalnog izvođenja umetnosti. Mnoga pozorišta u Srbiji ugledala su se na taj model i sada redovno emituju predstave putem svojih Jutjub kanala. Kada je u pitanju muzička scena, postoji primer popularnog ženskog hip-hop di-džeja Lee Davogić, koja svake subote pušta muziku u svom stanu. Ovi nastupi, puni interaktivnih trenutaka, koje ona emituje posredstvom društvene mreže Instagram, stvaraju atmosferu žurke kako u njenom, tako i u njihovim domovima. Ipak, u pitanju je individualna inicijativa, i takvih primera postoji mnogo kako na domaćoj tako i na svetskoj sceni. Kada je reč o muzičkim festivalima, situacija je značajno drugačija: FIST je pronašao i ponudio način kako prevazići trenutni problem, dok se to ne može reći za svet muzičkih festivala, bar ne u ovom trenutku.

Kada je u pitanju svetska muzička scena, kao dobar primer može se navesti globalni dobrotvorni koncert „One World: Together at Home“ („Jedan svet: Zajedno kod kuće“), osmišljen sa ciljem da istakne herojske napore zdravstvenih radnika u borbi protiv virusa Kovid-19, kao i da pruži podršku Svetskoj zdravstvenoj organizaciji (SZO) u borbi protiv pandemije. SZO i organizacija „Global Citizen“ udružile su se sa namerom da uključe poznate ličnosti u ovaj šou program, a učešće su uzele velike svetske zvezde poput Andree Bočelija i Eltona Džona koje su nastupile 18. aprila, Koliko sutradan, snimak koncerta je prikazan na komercijalnom televizijskom kanalu „E“.

Na pitanje kako psiholozi gledaju na stvaralaštvo i umetnost za vreme pandemije, dala je odgovor klinička psihološkinja i profesorka na Fakultetu političkih nauka, Tamara Džamonja Ignjatović.

„Ne možete u svemu učestvovati, ali kada kao posmatrač vidite kako su drugi kreativni, to vam nekako vrati veru u ljudsku prirodu, da ona može biti pozitivna, a ne kao što smo često usmereni na ono negativno, destruktivno u ljudima, na šta više obraćamo pažnju“, zaključuje za Bi-Bi-Si na srpskom prof. Džamonja Ignjatović.

Naravno, izvođenje umetnosti uživo, bilo da je u pitanju pozorište ili neki muzički događaj, nikada ne mogu zameniti emitovanja putem onlajn platformi. Čarolija koja se događa na sceni će nas uvek mamiti da idemo iznova na predstave, koncerte i žurke, nakon ovoga možda i više nego ikada. Možda će neki reći da ova forma nema budućnost, i verovatno će biti u pravu. Ipak, usled ove situacije gotovo svi smo podstaknuti da pobudimo svoju kreativnu stranu i pronađemo načine da se socijalizujemo uprkos tome što smo izolovani. Upravo je to poruka ovogodišnjeg FIST-a, koji nas poziva na buđenje.

FIST SOCIETY

POZORIŠTE U DOBA KRIZE

Simfonijski orkestri prelaze u domove građana Srbije

DURĐA MILANOVIĆ

Kako u većini zemalja u svetu, tako i u Srbiji, širenje virusa Kovid-19 i dalje predstavlja opasnost kojoj je teško stati na put. Zato je neophodno bilo preduzeti određene mere kojim bi se rizik od zaraze sveo na minimum. Neke od tih mera, kao što je zabrana javnog okupljanja u zatvorenom prostoru, držanje propisanog odstojanja između pojedinaца, policijski čas, i druge, direktno su uticale na rad muzičara širom sveta, ali i Srbije. Probe, koncerti, gostovanja simfonijskih orkestara su otkazani ili odloženi na žalost ne samo muzičara, već i ljubitelja muzike. Ipak, muzičari simfonijskih orkestara u Srbiji nastoje da i u ovakvim situacijama daju svoj doprinos. Putem interneta i korišćenja tehnologija koje su dostupne u dvadeset i prvom veku, muzičari su pronašli načine da građanima Srbije umetnošću oplemene sumorne dane.

Od domaćih orkestarskih ansambala, vanrednoj situaciji najbolje i najbrže se prilagodila, čini se, Beogradska filharmonija, koja šalje sledeću poruku:

„Ostani kod kuće – slušaj muziku“.

Ova institucija pripremila je raznovrsni sadržaj koji se može svakodnevno pratiti na društvenim mrežama, kao i na sajtu Beogradske filharmonije. Pre svega, dirigenti Gabrijel Felc, Hauard Grifits, Zubin Mehta i Danijel Rajskin poslali su video snimke u kojima savetuju ljubitelje muzike da ostanu kod kuće. Pokrenut je i serijal blogova. Naime, svakog ponedeljka možete pročitati iskustva i savete filharmoničara u izolaciji. Violinistkinja Tijana Milošević u svom blogu piše:

„Ponašam se kao da koncerti na kojim je trebalo da nastupim nisu otkazani i vežbam svaki dan tu literaturu. (...) Ja živim za muziku i živim od nje, tako da je rad u ovakvim situacijama za mene veoma važan jer me drži u psihofizičkom balansu.“

Osim poruka i saveta dirigenata i članova orkestra Beogradske filharmonije, sada je na veb-sajtu Saundklaud dostupan novi audio materijal koji je moguće besplatno slušati. Umesto koncerata za školarce koji su bili planirani za drugu polovinu marta, sada je tamo ponuđen muzički program za najmlađe: muzička audio bajka „Veštica i maestro“, kao i „Karneval životinja“ i „Peća i vuk“. Za nešto starije, tu je Malerova Druga simfonija, Simfonija br. 3 „Ilja Muromec“ Rajnholda Glijera, kao i Strauseva „Alpska“ simfonija i Betovenova Simfonija br. 6.

Na Jutjub kanalu Beogradske filharmonije premijerno je prikazan i dokumentarni film „Više od klasike“ autorke Dore Jung, koji prikazuje život Beogradske filharmonije iza scene

Остани код куће,
слушај музику!

kao i na njoj. Na istom kanalu, možete pogledati snimak manifestacije „Piknik na Ušću“ iz 2017. godine i jedan od ciklusa koncerata kamerne muzike „Pandemonijum“ – „Putovanje u Italiju“. Nakon nekoliko nedelja nasumičnog postavljanja video snimaka, Beogradska filharmonija odlučila je da iskoristi mogućnost „streaminga“ uživo i to verovatno po ugledu na domaće pozorišne i operne kuće kao što su „Madlenianum“ i Narodno pozorište. Korišćenje ove opcije svakako doprinosi boljem rasporedu postavljanja video snimaka, a osim toga, kod gledalaca stvara utisak iščekivanja koncerta.

Izvor: veb-sajt
Beogradske
filharmonije

Vojvođanski simfonijski orkestar šalje poruku da, „ako ste mislili da je sve otkazano, muzika nije otkazana“ jer je ona tu da nas ujedini, ohrabri, rasplače, razveseli, razneži,

a da je njihov zadatak da pronađu način da je prenesu svima kojima je potrebna snaga, podrška i nada u bolje sutra. Kako bi se pridružili umetnicima širom sveta koji su prešli iz koncertnih sala u svoje domove, Vojvođanski simfonijski orkestar je od kuće izveo himnu „Bože pravde“. Direktor Vojvođanskog simfonijskog orkestra tim povodom poručuje:

Izvor: BGF promo

„Ovo je naš način podrške ljudima koji su na prvoj liniji odbrane od virusa i svim našim građanima da izdržimo.“

Niški simfonijski orkestar onlajn sezonu pokrenuće tek sredinom aprila, odnosno mesec dana nakon objavljivanja vesti da su dva člana ansambla pozitivna na Kovid-19, a da još desetak zaposlenih sumnja da su zaraženi. Kako je ovaj sastav bio proglašen za „žarište korona virusa u Nišu“, svi njegovi članovi su proveli dve nedelje u karantinu. Upravo zbog toga, Niški simfonijski orkestar je tek petnaestog aprila otpočeo sa objavljivanjem stavova iz simfonijske svite „Šeherezada“ kompozitora Nikolaja Rimskog-Korsakova na svom Jutjub kanalu.

Muzičari jesu sputani, ali to ne znači da oni ne žele da nastave da se bave onime što najviše vole. Ovakvi nastupi umetnika jasna su poruka da se kultura ne može zaustaviti. Jer, ako publika ne može da dođe do muzike, muzičari će učiniti da ona stigne do publike. Muzika čini zatvorenost šarenijom, daje psihičku snagu da se prevaziđu teške situacije i olakšava breme vremena kroz koje trenutno prolazimo.

Muzikom protiv korona virusa

Muzičari iz Srbije olakšali građanima dane karantina

IVAN PETROV

Muzika predstavlja neodvojivi deo naših života. Ona je umetnost koja nas povezuje, inspiriše i pruža utehu. Ipak, u nedavnim okolnostima borbe protiv pandemije korona virusa, muzički život u svetu i u Srbiji značajno je ograničen – a koncertne scene premestile su se u sobe umetnika.

Muzičari širom sveta su ipak pronašli sopstvene načine da pruže podršku drugima u borbi protiv korona virusa. Ukazujući na problem zabrane izlazaka i masovnih okupljanja što, razume se, zatvara i pozorišta i koncertne sale širom sveta, ovi predstavnici „najlepše od svih umetnosti“ preneli su poruke mira, ljubavi i radosti u domove svoje publike. Ovi umetnici su razumeli da je jedan od načina da skrenemo misli i da se smirimo izvođenje i slušanje muzike. Svirajući i pevajući, oni nastoje da poprave svoje raspoloženje i raspoloženje drugih, pružajući podršku i zahvalnost zdravstvenim radnicima koji su na teškom zadatku, koji leče obolele i koji su okruženi opasnošću od virusa, vojsci i policiji, prosvetnim radnicima, učenicima i studentima, koji svojim trudom i radom čine da kroz ovu situaciju prođemo sa što manje posledica. Svojom kreativnošću i profesionalizmom muzičari poručuju da su uz sve one koji su na različite načine pogođeni u ovom teškom periodu. Talasu muzičara koji sada kod kuće beleže i preko interneta dele snimke svojih nastupa u proteklim nedeljama, pridružili su se i članovi brojnih srpskih simfonijskih orkestara, koji su organizovali posebne grupne akcije prilikom kojih su, čak i na daljinu, ostvarivali zajedničke interpretacije.

Prvi profesionalni ansambl koji je u našoj zemlji ostvario nastup na daljinu jeste ansambl Opere Srpskog narodnog pozorišta, koji je, u znak solidarnosti prema svima koji se bore protiv pandemije, uputio poruku podrške izvođenjem poznate italijanske pesme „Bella ciao“. Sâma ideja da zajedno na daljinu izvedu ovu pesmu dala je podstrek i inspiraciju mnogim drugim ansamblima da urade isto. Ova pesma je pre svega bila upućena Italiji i njenim građanima koji su u ovom trenutku naročito pogođeni pandemijom, ali i ostalim zemljama širom sveta. Svoju zahvalnost su uputili i prijateljima iz Kine, koji su ih nedavno ugostili. Aranžman za ovu pesmu je uradio Konstantin Blagojević, a dirigovao je maestro Andrea Salinas. Pokazali su da su zajedno, iako su daleko jedni od drugih, i da zvuče kao jedinstvena celina – mada nisu u istoj prostoriji.

Orkestar Opere Srpskog narodnog pozorišta u interpretaciji pesme „Bella ciao“

Veliki narodni orkestar Radio-televizije Vojvodine pod rukovodstvom maestra Bojana Milinkovića je takođe „na daljinu“ maestralno izveo narodnu pesmu „Tamo daleko“. Izabравši pesmu koja još od vremena Prvog svetskog rata nosi konotacije istrajnosti uprkos poteškoćama, članovi Velikog narodnog orkestra simbolično su pokazali da zajedno možemo pobediti virus.

Veliki narodni orkestar Radio-televizije Vojvodine u interpretaciji pesme „Tamo daleko“

Sviranje na daljinu kao znak podrške u borbi protiv virusa i psihičkih tegoba koje izaziva karantin – kako se dâ primetiti po društvenim mrežama – postalo je masovno. Pored orkestara različitih žanrova pojavili su se dueti operskih pevača i pevačica, horovi, numere ansambala kamerne muzike, violinisti, gitaristi i drugi.

Izvođenjem kompozicije „Slavujev poj“, članovi Velikog tamburaškog orkestra Radio-televizije Vojvodine su, na primer, ljubiteljima tamburaške muzike i gledaocima uputili poruku da ostanu kod kuće.

Veliki tamburaški orkestar RTV svira „Slavujev poj“

U oblasti horske umetnosti trebalo bi pomenuti članove zrenjaninskog mešovito hora „Pannonica“ sa dirigentkinjom Zoricom Kozlovački. Oni su izvođenjem afričke molitvene pesme „Ukuthula“, poručili slušaocima i ljubiteljima horske muzike da ostanu kod kuće i da zadrže osmeh na licu i dobro raspoloženje. „Ukuthula“ je tradicionalna afrička pesma, u kojoj svaka strofa počinje rečima koje su nam u ovom trenutku bitne. *Ukuthula* – mir, *Usindiso* – spasenje, *Ukunqoba* – pobjeda!

U doba korona virusa redovno za svoje komšije nastupaju i operski pevači Aleksandar Petrović (tenor), Marijana Šovran (sopran), Branislava Podrumac (sopran), kao i mnogi drugi. Trebalo bi, međutim, pomenuti i onlajn snimke mladih, još neafirmisanih budućih umetnika – učenika muzičke škole „Isidor Bajić“ u Novom Sadu. Članove sastava „Trio Rota“, koju čine Jovana Dugonjić – flauta, Boško Stojadinović – klavir i Katarina Badnjar – violina, u klasi profesorice Ksenije Mijatović Korom, postavili su svoj snimak trećeg stava Trija kompozitora Nina Rote na Jutjub.

Trio Rota

Takođe, članovi ansambla „Trio Da Capo“, Nađa Puškarević – flauta, Daniel Leš – klavir i Katarina Sladojević – flauta, izveli su delo F. Doplera – „Mađarsku fantaziju“ op. 36.

Izvođenjem pesme „O, jesenske duge noći“ u interpretaciji Ive Čičovački – solo pevanje i Daniel Leš – klavir, poslata je poruka publici da ostanu kod kuće, kao i izvođenjem „Mazurke“ Natalije Baklanove, koju su odsvirali Đurđina Konstatinović – violina i Daniel Leš – klavir.

Umetnici nastupaju izvodeći i pop muziku. Jedan od dueta koji je ostavio izuzetno lep utisak na publiku jeste i duet profesorke solo pevanja u muzičkoj školi „Melodies“ u Novom Sadu, Ane Bajić, i italijanskog pevača Antonija Lance. Oni su na jedinstven način otpevali pesmu „The Prayer“ koju u originalu izvode Selin Dion i Andrea Boćeli.

Muzika je umetnost koja predstavlja sastavan deo naših života; ne možemo je „zaustaviti“ ni kada sve stane. Možemo jedino pronaći način da je prenesemo svima kojima treba podrška i nada. Uz poruku „Ostanite kod kuće“, Vojvodanski simfonijski orkestar, sa vokalnim solistima Draganom Radaković i Dušanom Svilarem, izveo je himnu „Bože pravde“. Ponešeni utiscima koje su na njih ostavili prethodni ansambli, poslali su muzičku poruku da je bolje ostati kod kuće i slušati muziku nego izlaskom staviti u opasnost svoj život i život bližnjih. Muzika je i u doba pandemije pokazala svoju univerzalnu snagu.

Vojvodanski simfonijski orkestar svira „Bože pravde“

The Show Must Go Online

Položaj nezavisnih muzičara
za vreme Kovid-19

MARIJA STOJADINOVIĆ

Foto: Pres paket benda „Techno Vikings“

„Prvo su nam odgodili koncert u Trstu, jer je Italija prva zabranila sva okupljanja, a nakon par dana i ostale koncerte“, počinje priču jedan od članova instrumentalnog džez sastava „Techno Vikings“, Jurica Prodan. „Na kraju, odgođena nam je cijela turneja za promociju albuma, a već smo dogovorili sve koncerte, napravili plakate, promociju i onda – karantena“.

Sudbina benda „Techno Vikings“ nije jedinstvena. Usled globalne pandemije virusa Kovid-19, koja je čitavu planetu uhvatila nespremnom, otkazani su brojni koncerti i turneje. Nisu propali samo planovi i ulaganja, već i osnovni izvori prihoda mnogih ljudi. Nezavisni muzičari, koji žive od svirki, u posebno su teškom i neizvesnom položaju.

Već na početku globalne krize u Evropi i Americi, pokrenute su brojne inicijative u cilju međusobne podrške i iznalaženja potencijalnog rešenja iz, naizgled, beznadežne situacije. Jedna od prvih ovakvih platformi oformljena je na Fejsbuku, u vidu grupe „Corona Concerts“, koja za cilj ima strimovanje svirki uz opciju donacije od tri dolara.

„Muzičari smo, svakako moramo vežbati od kuće, hajde da napravimo nešto od toga“, objašnjava svoje motive kreatorka grupe Suzen Nobl (Suzanne Noble) za metro.co.uk. Iako je grupa za svega tri nedelje prikupila blizu 3,000 članova, čini se da je njen domet ostao unutar te cifre i bez većeg odjeka.

Tome u prilog svedoče i podaci ankete rađene za potrebe pisanja ovog članka, koji pokazuju da više od 70 odsto ljudi ne bi platilo za gledanje strima nekog izvođača.

„Ovisi za koga, ali ideja mi je super i odvojila bih novac ako me nešto zanima. Ali, mislim da bi karta trebalo biti barem simbolično jeftinija od standardne, samo da se pokaže da ništa ne mijenja lajv koncerte“, objašnjava svoj stav maturantkinja Noemi Legović.

Ipak, grupa „Corona Concerts“ nije bila potpuno uzaludna, jer i dalje uspešno funkcioniše kao prostor u kojem se, na jednom mestu, može pronaći mnoštvo interesantnih muzičara, koji bi u suprotnom teško doprli do međunarodne publike.

Jedna slična inicijativa, doduše dosta uspešnija, dolazi od američke onlajn muzičke kompanije Bendkemp. Oni su objavili da će tokom čitavog dana, 20. marta, sav prihod od prodate muzike otići direktno autorima. Po završetku inicijative, prikupljena su četiri miliona američkih dolara, što je petnaest puta više u odnosu na prosečni petak.

„Fanovi obično kupe oko 47,000 proizvoda petkom, međutim, sada je prodato više od 800,000, ili 11 predmeta po sekundi“, objavio je Bendkemp u zvaničnom saopštenju. Ono što je postalo očigledno nakon ove inicijative jeste da što je manji izvođač – to mu je više pomoći potrebno.

Jedna uopštenija opcija jeste doniranje humanitarnim organizacijama poput „Sweet Relief Musicians“, koja postoji od 1993. godine, ili „MusiCares“ pod okriljem „Recording Academy“, koje su napravile vanredne Kovid-19 fondove za finansijsku pomoć muzičarima kojima više od 50 odsto prihoda dolazi od bavljenja muzikom.

„Otkazano nam je puno koncerata u ovom razdoblju i na nas koji živimo od glazbe ovo je stvarno težak trenutak. Promoviramo CD preko neta, ali za bend koji je poznat po lajv nastupima, ovo vreme nije baš najbolje“, kaže Jurica i dodaje da, čim se ukinu mere, „Techno Vikings“ idu nazad na ulicu da sviraju.

Pola dana rokenrola

Karantinski koncert grupe Van Gog
IVAN ĐURIĆ

Zbog aktualne pandemije muzičari iz celog sveta bili su prinuđeni da otkazu turneje i koncerte. Kupljene karte i rasprodane dvorane moraće da sačekaju dok se muzički život ne vrati na prethodni, uobičajeni način rada. A da se svet ne vrta oko novca, dokazale su nam mnoge muzičke zvezde koje su za svoje najvernije fanove u prethodnim nedeljama priredile „mini koncerte“ na društvenim mrežama. Operski pevač Andrea Boćeli je, na primer, na Uskrs održao upečatljiv koncert pod nazivom „Sing for the world“ u praznoj Milanskoj katedrali. Ovaj događaj prenosio se uživo i pratilo ga je preko 35 miliona ljudi. Prema podacima dobijenim iz dnevnog lista „Novosti“, ovaj koncert je ujedno i najgledaniji u istoriji.

Mnoge svetske zvezde iz nedelje u nedelju održavaju koncerte, ali za njima ne zaostaju ni domaći izvođači. Dubioza kolektiv svakog ponedeljka priprema koncert za svoje obožavatelje, a pored njih nastupe su održali i Momčilo Bajagić Bajaga, Nikola Čuturilo Čutura, grupa SARS i mnogi drugi. Koncert koji se naročito istakao, zbog svoje vanredne dužine, bio je svakako koncert grupe Van Gog. Bend koji je ove godine napunio 34 godine postojanja, naime, odlučio je da svojim obožavaocima priredi svirku od punih dvanaest sati. Grupu u ovom trenutku, nakon malih izmena koje su se odvale krajem 2019. godine, čine trojica muzičara: bas gitarista Dragan Gaga Ivanović, bubnjar Srboljub Radivojević Srba i frontmen Zvonimir Đukić Đule.

Van Gog je svako veče od početka vanrednog stanja svirao po jednu svoju numeru pod sloganom „Ko peva zlo ne misli“. Zatim su u četvrtak 26. marta napravili virtuelni „mini karantin koncert“ čiji je repertoar birala sama publika. Više od 24.000 ljudi iz celog sveta je imalo priliku da prati ovaj koncert, i kada je odsviran traženi repertoar, frontmen grupe Zvonimir Đukić pozvao je sve pratiocice da im se priključe u virtuelnom dvanaestočasovnom druženju u subotu 28. marta od pet popodne do pet ujutro, pod parolom „Rokenrol spas u policijski čas“. Svi fanovi ovog benda bili su na mreži tačno u 17 časova. Prigušena svetla u studiju, postavljeni instrumenti i lagana muzika u pozadini bili su način da se publika uvede u koncertnu atmosferu, a nakon nekoliko minuta su i članovi benda ušli u prostoriju i zasvirali. Koncert je konstantno pratilo oko tri hiljade ljudi. Pored osnova Van Gogovog repertoara,

Skrinšot lajvstrima 12-časovnog koncerta

publika je imala priliku da čuje i nove pesme, a slušaoci su imali priliku da putem komentara izraze svoje zadovoljstvo. Bend se postarao, takođe, i da stvarno ispuni svoje obećanje koncertnog iskustva koje traje dvanaest sati, tokom kojih je bilo muzike, razgovora, te su čitani odlomci iz određenih knjiga kao i poruke obožavatelja. Virtuelni koncert ove vrste do sad nije viđen, ali je bend odmah naglasio da njihov cilj nije obaranje nikakvog rekorda, već pokušaj da se ulepšaju dani koje svi moramo da provedemo kod kuće.

Ovakav muzički poduhvat na domaćoj sceni svakako je bez presedana. I mada tako možemo okarakterisati i trenutnu situaciju u svetu, to ne umanjuje značaj ovakvih gestova, već, naprotiv, ističe njihovu vrednost i humanost. Dobro je poznato da je čovek društveno biće i da, samim tim, teško podnosi izolaciju. Ono što je grupa Van Gog uspela ovim poduhvatom je upravo da premosti jaz koji među ljudima stvara vanredno stanje, ponudivši alternativno rešenje za ostvarivanje osnovne ljudske potrebe za povezivanjem.

Terasa kao nova muzička scena

ANITA SOMMER

Viševjekovna navika u muzičkom svetu jeste postojanje scene koju publika može da posećuje – a to na prvi pogled deluje kao da je pandemija korona virusa oduzela. Ovakav način komunikacije uspešno je realizovan na ne toliko čest način: mnogi muzičari izašli su iz svojih kućnih studija na terase i muzikom narušili karantinsku monotoniju i tišinu. Pevajući i svirajući u svojim malim prostorima, dostupnim tek nekolicini ljudi, ostvarili su novu, modifikovanu muzičku scenu.

Ovi umetnici, pored toga što imaju priliku da uživo pokažu svoje veštine i izraze sopstveni umetnički duh, uvideli su da ovaj način koncertiranja može da pruži zadovoljenje tuđih, ali i sopstvenih potreba na koje su prethodno navikli – opuštanje, osnaživanje postojećih vrednosti i stavova novim argumentima, kompenzacija za društvo, kontakt ili beg od stvarnosti, promena rutine, jačanje i motivacija duha. Tom prilikom, širom sveta terase su postale svojevrсна senzacija, a muzički svet zaživeo je na sasvim nov način. Terasna muziciranja zabeležena su u istoriji uglavnom kao deo vremena značajnih društvenih poteškoća, poput bombardovanja koje je zadesilo Srbiju 1999. godine. Međutim, ono čime se ova „sezona“ ističe jeste to što je u pitanju globalni trend – usled svetske pandemije istovremeno se u svim državama postepeno razvija „nova“ muzička scena.

Profesionalni muzičari i amateri pružili su užitak svojoj publici sa kompozicijama, pesmama i improvizacijama raznih stilova i žanrova. Od onih „terasnih koncerata“ koji su zabeleženi i čijim se snimcima može pristupiti na internetu, široko gledano, najzastupljeniji žanrovi su pop, tehno i umetnička muzika, mada sreću se brojni primeri džez, bluza, roka, pa čak i metal muzike. Od popularne muzike vanvremenski hitovi mejnstrim scene, kao što su „Imagine“ Džona Lenona, „I will survive“ Glorije Gejnor, „Hallelujah“ Leonarda Kohena, bivaju najčešći deo repertoara za pevanje, ali i za interpretaciju na raznim instrumentima. Iako su najčešći nastupi u formi sola i dueta, na pojedinim terasama ovog sveta mogu se sresti grupe od četiri do sedam muzičara. Odabir navedenih pesama podstiče ljude da budu hrabri u borbi sa korona virusom.

Šarolikost izvođačkih aparata se naročito uočava kod umetničke muzike, a izbor kompozitora usmeren je na velikane barokne, klasične i romantične epohe, kao što su Mocart, Pučini, Bah, Belini, Šopen, Štraus i mnogi drugi. U ovoj kategoriji odabir kompozicija se uglavnom svodi na kratka, lagodna, šarmanтна i prepoznatljiva dela koja su i dalje rado slušana. U Nemačkoj, muzika Ludviga van Betovena, pored toga što je u toku proslava

Autor: Sergio Moraes/Reuters

250. rođendana ovog kompozitora, zaživela je ponovnu veliku popularnost – violinista Viktor Šoner iz Štutgarta podstiče putem interneta i televizije sve muzičare da nedeljom u 18 časova izađu na terase i izvedu „Odu radosti“. Isto tako, dok su masovna religiozna okupljanja svedena na minimum, predstavnici Evangelističke crkve u Nemačkoj pozvali su sve muzičare da uoči dana Uskrsa u 10 časova posle odjeka zvona izađu na svoje terase i izvedu crkvenu pesmu „Hristos je došao“.

Prva zemlja u kojoj se pojavio trend terasnih koncerata kao i ona koja trenutno broji najviše „terasnih muzičara“ je Italija, koja je već u prvih nekoliko dana državnog karantina razvila trend „Flash Mob Sonoro“. Pod tim terminom se podrazumeva muziciranje na brojne načine – imali instrument ili ne, najbitniji je celokupni zvuk koji narušava karantinsku tišinu uz što veći broj muzičara i publike. U takvim slučajevima se mogu sresti i novonastali „instrumenti“ –uglavnom kućni predmeti koji proizvode donekle glasan zvuk (na primer šerpe, tiganji, drvene kašike). Na ovom području najčešće su izvođene operске arije italijanskih majstora („O Mio Bambino“ Đakoma Pučinja), kao i kultne popularne pesme sa ovog područja, kao što je „Azzurro“ Adrijana Čelentana i narodna pesma „Bella Ciao“. Pojedinci se nisu zadovoljili samo muziciranjem, već su i pripremali odgovarajući ambijent i posebne odevne kombinacije za svoje nastupe. Jedan od primera zabeležile su novine „The Guardian“, gde je anonimna italijanska solo pevačica od svoje terase ostvarila idiličnu opersku scenu, upotpunivši svoj nastup pripremljenom pozorišnom dekoracijom i kostimom sačinjenim od karakteristične haljine i krune.

Za sve ljubitelje tehno muzike, brojni di-džejevi su od terasa napravili privatne diskoteke. Prepoznatljiv elektronski zvuk, pulsirajući ritam uz težak bas treskaju zgrade, a ljudi u svojim kutkovima mogu uživati, i, naravno, plesati. Pojedinci su čak obezbedili i svetlosnu opremu kako bi što približnije ostvarili „klabing“ atmosferu. Najupečatljivija je anonimna amsterdamska žurka u kojoj je učestvovalo desetine domaćinstava, a ovu senzaciju je na platformi Jutjub pogledalo čak 2,5 miliona ljudi – aktuelna pesma „Better Off Alone“, uz dinamičan elektronski zvuk, praćen svetlosnim efektima, priupituje ljude da li im je bolje u samoći, a sudeći po broju ljudi na terasama i prozorima, može se utvrditi da ipak nije.

Autor: Alberto Lingria/Reuters

U Srbiji ova „nova“ muzička scena, terasa, još uvek nije zaživela kao u drugim evropskim državama. Ona se uglavnom javlja u vidu reprodukovanja već snimljene muzike, ponajviše nastale na domaćoj sceni (narodne pesme, poput „Marša na Drinu“, ili muzika turbo-folk industrije). Ukoliko skupe hrabrosti i odluče da ponude ovakvu vrstu uživanja svojim bližnjima, ponajviše dominiraju pevači, trubači i gitaristi. Ovaj trend uočio je estradni pevač Aca Lukas, koji je održao koncert sa pratećom grupom muzičara 13. aprila u noćnim časovima na pozamašnoj terasi svog doma. Repertoar je bio sačinjen od njegovih hitova, a trajao je skoro dva sata, realizovan na profesionalnom razglasnom sistemu i uz minimalnu svetlosnu dekoraciju (LED svetla). Publika nije bila sačinjena samo od komšiluka, već se koncert prenosio i uživo putem interneta. Sa druge strane, u oblasti umetničke muzike, već dobro poznata našoj sceni, pijanistkinja i profesor na Akademiji umetnosti u Novom Sadu, Rita Kinka, doprinela je krugu terasnih muzičara interpretaciju pesme „Can't Help Falling in Love“ Elvisa Prislija aranžirane za klavir. Snimak njenog nastupa pružio je primer na koji se drugi mogu ugledati: spoj svesti o aktuelnoj situaciji i fino realizovanu, umetničku interpretaciju, čija je atmosfera bila upotpunjena tišinom praznih ulica i udaljenim zvucima policijskih kola.

Terasa, naša „nova“ muzička scena, prevashodno je pružila vid zabave koji narušava karantinsku tišinu. O uspešnosti ovog poduhvata svedoči brojna publika koja sa svojih terasa i prozora pomno sluša, peva, igra ili snima okolne događaje. Ovim putem su mnogi neafirmisani muzičari pokazali svoje veštine komšijama, ali i gledaocima širom sveta putem interneta, a muzička scena nije zaboravljena, niti je utihnula, već je nadograđena novim mogućnostima.

Autor: Xavi Torrent / Getty

pandem

Pandem(us)ic
Časopis studenata MAS Muzike i medija Akademije umetnosti Novi Sad
Godina I - Broj 1
Maj 2020.

Za izdavača: Siniša Bokan
Izdavač:
Akademija umetnosti u Novom Sadu
Đure Jakšića 7, 21000 Novi Sad

Odgovorna urednica:
Tisa Jukić

Zamenica urednice:
Marija Stojadinović

Prelom i grafički dizajn:
Prof. Atila Kapitanj

Članovi redakcije:
Dušan Cerovina
Marina Dubravac
Ivan Đurić
Aleksandar Mitrevski
Đurđa Milanović
Ivan Petrov
Anita Sommer
Marija Stojadinović

Ovaj časopis realizovan je na predmetu *Muzika i mediji* pod mentorstvom prof. dr Ire Prodanov Krajišnik i doc. dr Milana Milojkovića u letnjem semestru 2020. godine

m[music]ic

Order more [S]i [O]

